

KMD

**KOMMUNAL- OG
MODERNISERINGSDEPARTEMENTET**

Høring – Endringer i valgforskriften

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen.....	3
3	For sent innkomne forhåndsstemmer	4
4	Stemmesedler.....	4
5	Høringsinstanser	7

1 Innledning

Kommunal- og moderniseringsdepartementet sender herved på høring forslag til endringer i valgforskriften. Endringene som gjelder elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen og endret frist for godkjenning av forhåndsstemmer, er oppfølging etter forslag til endringer i valgloven fremmet i Prop. 73 L (2015-2016). Forslagene ble vedtatt i Stortinget, og departementet følger nå opp lovendringene med tilhørende endringer i valgforskriften.

2 Elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen

Stortinget vedtok 13. juni at alle kommuner kan benytte seg av elektronisk avkryssing i manntallet på valgdagen fra og med stortingsvalget 2017. Det er kommunene selv som velger hvorvidt de vil benytte seg av ordningen, som i så fall må gjelde alle valglokalene i kommunen. Departementet viste i Prop. 73 L (2015-2016) til at kommuner som ønsker å benytte seg av ordningen, er ansvarlige for å sette seg inn i risikoen knyttet til elektronisk avkryssing i manntall på valgdagen. Departementet understreket også at kommunene selv må ta initiativ til risikoreduserende tiltak.

Som varslet i Prop. 73 L ønsker departementet å forskriftsfeste en beredkapsprosedyre. Dette er allerede gjort for forhåndsstemmegivningsperioden, der velgerne i alle kommuner krysses av i det elektroniske manntallet. Prosedyren sikrer at velgeren får avgitt forhåndsstemme uten for mye tidsspille. Beredkapsprosedyren skal tre i kraft umiddelbart ved strøbrudd eller kommunikasjonsbrudd med det elektroniske manntallet. I slike tilfeller vil det ikke være mulig å krysse av velgeren i det elektroniske manntallet, og prosedyren for beredskap må derfor følges.

Det foreslås derfor en ny § 31a i valgforskriften:

§ 31a. Beredkapsrutine ved stemmegivningen

(1) Ved strøbrudd eller kommunikasjonsbrudd til det elektroniske manntallet skal beredkapsrutinene i denne bestemmelsen tre i kraft umiddelbart.

(2) Velger skal ikke legge stemmeseddel direkte i urnen, men i en egen beredkapskonvolutt, jf. valgloven § 9-5a (4). Velgeren legger beredkapskonvolutten i en urne.

(3) Beredkapskonvolutten skal skille seg klart ut fra det øvrige valgmateriellet. Beredkapskonvolutten skal være oransje og påføres teksten beredkapskonvolutt med trykt skrift.

(4) Når beredskapssituasjonen opphører skal beredkapskonvoluttene leveres valgstyret for godkjenning. I kommuner med todagersvalg skal eventuelle beredkapsstemmer mottatt på søndag behandles og krysses av i det elektroniske manntallet før valglokalene åpner på mandag.

(5) Om kommunikasjonen med det elektroniske manntallet gjenoppstår eller strømmen kommer tilbake avsluttes beredskapsrutinen umiddelbart, og velgere avgir stemme på ordinær måte etter valgloven § 9-5 (3).

3 For sent innkomne forhåndsstemmer

Stortinget vedtok den 13. juni å flytte fristen for godkjenning av forhåndsstemmer fra valgdagen kl. 21 til tirsdag etter valgdagen kl. 17.00. Som en konsekvens av denne endringen ble også fristen for å søke seg inn i manntallet flyttet tilsvarende. Valglovens § 2-7 (3) lyder:

(3) Valgstyret skal sørge for at en stemmeberettiget som er bosatt i utlandet, og som ikke har vært folkeregisterført som bosatt i Norge noen gang i løpet av de siste ti årene før valgdagen, føres inn i manntallet i kommunen, dersom vedkommende søker om innføring innen kl. 17 dagen etter valgdagen.

Valgforskriftens § 2 inneholder en bestemmelse om oppdatering av manntallet. Denne bestemmelsen må endres slik at den er i samsvar med nevnte bestemmelse i valgloven. Departementet foreslår følgende endring i § 2:

§ 2 skal lyde:

§ 2. Oppdatering av manntallet

- (1) Departementet sørger for at manntallet blir oppdatert i henhold til § 1 frem til lørdag før valgdagen.
- (2) Dersom manntallet skal endres etter krav om retting av feil eller klage i henhold til § 1 bokstav a, skal valgstyret gi melding til folkeregistermyndigheten om dette.
- (3) Valgstyret sørger for at norske statsborgere som har bodd i utlandet i mer enn 10 år og som søker og avgir stemme innen utgangen av *tirsdag etter valgdagen kl. 17.00* i henhold til § 1 bokstav c, føres inn i manntallet manuelt.
- (4) Det skal ikke føres noen inn i eller ut av manntallet hvis vedkommende derved blir manntallsført i mer enn en kommune, eller ikke blir manntallsført i noen kommune. I slike tilfeller skal ikke manntallet oppdateres uten at manntallet i den andre kommunen blir oppdatert tilsvarende.
- (5) Velger skal ikke føres inn i manntallet dersom vedkommende er manntallsført i en annen kommune og har avgitt forhåndsstemme til denne kommunen.

4 Stemmesedler

Valgforskriften § 19 omhandler krav til utforming av stemmeseddel. Forskriften fastslår blant annet farge og størrelse på stemmeseddel og tekst, samt stiller krav til veiledning og stempelfelt på stemmeseddelen. Departementet har mottatt gode tilbakemeldinger på stemmeseddelen utseende og funksjonalitet, og vil ikke foreslå noen endringer på dette.

Departementet ønsker å endre plasseringen av stempelfeltet på stemmeseddelen, for å etterkomme innspill i evalueringen av stemmeseddelen i etterkant av valget i 2015. Å forminske stempelfeltet noe, samt flytte det opp, vil i enda større grad sikre at prinsippet om hemmelig valg ivaretas. Dette medfører ingen realitetsendringer i forskriftens § 19, men krever oppdatering av bildene av stemmeseddelen innside og utside. Departementet vil følge opp forskriftsendringen med oppdaterte bilder av stemmesedler for kommunestyrevalg og fylkestingsvalg i forkant av valget i 2019.

Departementet foreslår følgende endring i forskriftens § 19b:

§ 19b. *Krav til stemmesedler med kandidatnavn ved stortingsvalg*

- (1) Ved stortingsvalg skal utsiden av stemmeseddelen ha en farget mønsterside med fargekode C0 M60 Y90 K0, og et mørkt mønsterfelt øverst. Utsiden av seddelen skal på hvit bunn ha veiledningstekst og stempelfelt. Stemmeseddelen skal ha en hvit innside med navn på parti eller gruppe og kandidatnavn, og en brettekant med samme mønster og fargekode som utsiden.
- (2) Stemmeseddelen skal ha kolonne med ruter til venstre for kandidatnavnet til å endre rekkefølgen på kandidatene. Kolonnen skal ha overskriften «Nr.». Til høyre for kandidatnavnet skal det være kolonne med ruter for å stryke kandidater. Kolonnen skal ha overskriften «Stryk».
- (3) På stemmesedler til stortingsvalg skal det av veiledningen fremgå
 - a) hvordan velgeren endrer rekkefølgen på kandidatene, og
 - b) at dersom velgeren ønsker å stryke ett eller flere kandidatnavn, så må det skje ved å sette et merke i ruten til høyre for kandidatnavnet(ene).
- (4) Nederst på venstre side av stemmeseddelen skal det trykkes stemmeseddelnummer og en unik stemmeseddel ID. Stemmeseddelnummer skal trykkes i font Arial 10 punkt. Nummeret består av 22 karakterer og blir generert i valgadministrasjonssystemet. Stemmeseddelnummeret skal trykkes på begge sider av brettekanten. Stemmeseddel ID genereres av trykkeriet forløpende i trykkingen, hver stemmeseddel skal ha et eget unikt nummer. Dette skal trykkes i font OCRB 10 punkt. Dette nummeret består av 8 karakterer. Stemmeseddel ID skal kun trykkes på venstre side av brettekanten.
- (5) Styremerker skal plasseres både på innsiden og utsiden av stemmeseddelen som vist i bildene nedenfor.
- (6) Stemmeseddelen skal ha forskutt falsing. Etter falsing skal størrelsen på stemmeseddelen være bredde 150 x høyde 203 millimeter. Den skal være trykket på 90 gram ubestrøket hvitt papir.

Navn på partiliste

Valgliste ved stortingsvalget i Navn
DD. måned YYYY

Se veiledning på baksiden om hvordan du kan endre.
Brett stemmeseddelen med farget side **ut**

Nr	Stryk	Nr	Stryk
1.	☐ Arial Regular 12 pt <small>Arial Regular 8 pt</small>	16.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
2.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	17.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
3.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	18.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
4.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	19.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
5.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	20.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
6.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	21.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
7.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	22.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
8.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	23.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
9.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	24.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
10.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	25.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
11.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	26.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
12.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	27.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
13.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	28.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
14.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	29.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>
15.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>	30.	☐ Fornavnxxxx Etternavnxxxxxxxxxx <small>F. YYYY, ev. øvrig informasjon jf. valgloven § 6-1</small>

T felt for ev. stemmeseddelnr felt for ev. seddel id +

felt for ev. stemmeseddelnr felt for ev. seddel id T

Stemmeseddelen utside (mønsterside) skal se slik ut:

VEILEDNING

Vil du endre på stemmeseddelen kan du:

- Endre rekkefølge på kandidater**
 Det gjør du ved å sette ønsket nummer i ruten FORAN navnet til kandidaten. Du kan endre rekkefølgen på så mange kandidater du vil.
- Stryke kandidater**
 Det gjør du ved å sette kryss i ruten BAK kandidatnavnet. Du kan stryke så mange kandidater du vil.

Andre måter å endre på vil ikke telle ved valgoppgjøret.

Bruk svart eller blå penn. Skriv tydelig.

Stempelfelt

T felt for ev. stemmeseddelnr felt for ev. seddel id +

felt for ev. stemmeseddelnr felt for ev. seddel id T

5 Høringsinstanser

- Departementene
- Kommuner
- Fylkeskommuner
- Fylkesmenn
- Registrerte politiske partier

- Aftenposten
- Barneombudet
- Brønnøysundregistrene
- Dagbladet
- Dagens Næringsliv
- Datatilsynet
- Den norske Helsingforskomité
- Den norske kirke
- Direktoratet for forvaltning og IKT
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
- Evry
- Elevorganisasjonen
- Faglig forum for formannskapssekretærer
- Forbrukerombudet
- Forbrukerrådet
- Forum for Kontroll og Tilsyn, FKT
- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
- Helsedirektoratet
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, IMDi
- Innvandrernes Landsorganisasjon, INLO
- Institutt for Samfunnsforskning
- KS - Kommunesektorens arbeidsgiver- og interesseorganisasjon
- Landsrådet for norske barne- og ungdomsorganisasjoner
- Likestillings- og diskrimineringsnemnda
- Likestillings- og diskrimineringsombudet
- Likestillingssenteret
- Longyearbyen lokalstyre
- Medietilsynet
- MIRA-senteret
- Nasjonal Sikkerhetsmyndighet (Nsm)
- NORDEM
- Norges Blindeforbund
- Norges forskningsråd
- Norges handikapforbund
- Norges juristforbund
- Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU)
- Norges Teknisk-naturvitenskapelige Universitet (NTNU)
- Norsk Forbund for utviklingshemmede
- Norsk Institutt for By- og Regionforskning (NIBR)

- Norsk journalistlag
- Norsk pensjonistforbund
- Norsk presseforbund
- Norsk redaktørforening
- Norsk rådmannsforum
- Norsk Studentorganisasjon
- Norsk telegrambyrå
- Ombudsmannen for Forsvaret
- Posten
- Riksrevisjonen
- Rokkansenteret
- Samarbeidsforumet av funksjonshemmedes organisasjoner SAFO
- Sametinget
- Statens Kartverk
- Statens råd for likestilling av funksjonshemmede
- Sametingets ungdomspolitiske utvalg, SUPU
- Sivilombudsmannen
- Skattedirektoratet
- Statens seniorråd
- Statistisk sentralbyrå
- Sysselmanen på Svalbard
- TV2
- Universitetet i Agder
- Universitetet i Bergen
- Universitetet i Oslo
- Universitetet i Stavanger
- Universitetet i Tromsø
- Utlendingsdirektoratet
- Valgdirektoratet
- Valgforum
- Verdens Gang